

KÜRTÖS

XVIII. évfolyam 11. szám

Közéleti havilap

2020. november

Ára 0,50 EUR

KÉT VILÁG MEZSGYÉJÉN

Borongós, őszi idő van. Egy csésze finom tea melegének párája mögül nézek ki az ablakon. Annyi minden kavarog a fejemben, leírni is alig bírom. Gyakran felidézem mostanság a gyermekkoromat. Nemcsak nosztalgiából, hanem azért is, mert hiányzik az a tisztaság, ami akkor körülvett. A szüleim szeretete, a csodás Ipoly menti környezet, az egyszerűség szépsége, mely megérinti az ember lelkét. A frissen sült kenyér illata, ahogyan anyám keresztet vetve rá és megcsókolva azt megszelte. Nincs ahhoz fogható, amikor a meleg kenyérszelet belét lassan kiszeded és megeszed. A kenyér héját meghagyva későbbre, mint valami fenséges, egyedülálló finomságot. Néha elgondolkodom, hogy a kenyér héja a kenyér belsejét úgy tarja össze, mint a határon túli magyarság a nemzetet. Érdekes, embert próbáló időköt élünk, de nem is ez az igazán jó szó erre. Illyés Gyula: Haza a magasban című verse jut az eszembe: „Jöhét idő, hogy emlékezni bátrabb dolog lesz, mint tervezni“ Valóban. Mit tervezhetünk a mai korban, vajon milyen lesz a gyermekeink és az unokáink jövője? Kérdések, melyekre nem találjuk hirtelen a választ. Két világ találkozásán élünk. Az én generációm még a kukorica- és tollfosztók esti melegében nőtt fel. Ültünk a sarokban, és hallgattuk a történeteket az asszonyoktól, akik az asztal körül ülve tépték a tollút. Önfeledten bújócskáztunk a kukoricacsuhében, és feketére égetett krumplít ettünk ősszel, amikor a kertben elégettük a száraz gázt. A futballpályáról csak az esti harangszó kergetett be, és az vesztett, aki előbb ment haza. A közösségben örömek voltak, és segítettek egymást az emberek. Mára minden megváltozott. Egy virtuális világ rémképe tárul elénk. A gyermekeink ülnek meredt szemmel, a képernyőket - telefont, számítógépet, tabletet - bámulva, és nem beszélgetnek, nem nevetnek, nem szórakoznak a friss levegőn. Egy olyan virtuális világba zárja őket a kor, hogy néha már nem tudják megkülönböztetni a nem létezőt a valóságtól. Ez rettenetesen veszélyes. Gyökértelessé teszi az embert. A globális új világ ugyanis nem akar gyökereihez ragaszkodó nemzedéket. Egy világtalan, hitetlen, befolyásolható és a végtelig kihasználható embertípust akarnak kiemelni a jövőnek. Ahol nincs család, apa, anya, gyerekek vagy nagyszülők. Ahol a házasság nem szent, ahol a kereszt nem jelent semmit, ahol minden csupán az élvezetekről, a kényelemről és a „mindent, de azonnal“ elvéről szól. A régi világ, bár nem szeretném, velünk együtt végleg elmegy.

(Folytatás a 2. oldalon)

NOVEMBER 13.

A MAGYAR NYELV NAPJA

Békefy Lajos:

ÁLDOTT LÉGY, ÉDES ANYANYELVÜNK!

Mama - első szavamért a kéklő ég alatt
Pannónia földjén, anyatej ízű tiszta szavadért
Istenem - első fohászaimeért és a Miatyánkért
égre tekintő templomaidért és hitemért
Szeretlek szerelmem - első izzó lelkű
jövőteremtő, életnemző vallomásaimért Kedvesemnek
Én hiszek - Krisztus-vágyban fogant
sok imámért, és prédikátoraink
ezeréves lélekgyökeret magyar földbe plántáló
szaváért, Istent honosító égi-földi látomásokért
Károli-bibliánkért, a zsoltárok égi otthont formáló
énekes fészkeiért, nemzedékeket egymáshoz ölelő
szétszórtságban is honfihoz tapasztó
drága szókincesedért
költöket, írókat, dalnokokat és énekmondókat
ihlető, más népeknél számolatlanul többet
iskoláidban, kollégiumaidban képező,
végtelen formamélységeidért
Hazám, édes hazám - nagyvilágban is
hontalanságtól mentő Kárpát-medencei
tájainkhoz visszakötő őserődért
Családom fészkeiért, titkos és elbeszél
történeteieért,
diktátumokkal letépett földjeiden is
magyarul álmodtató szóképeidért
tisztaszobáktól magas mennyig fölfénylő
nemzethistóriáidért
Énekeinkért, dalainkért és Himnuszunkért,
székely és csángó néped sorsformáló
énekszóba, könyörgésbe belesírt fohászaieért
kalákák közösségtapasztó ízes mondataieért
ezer éve élő, minket túlélő
Látjátuk feleim szümtükkel, mik vogymuk:

isá, por és homou
elmúlás fölött is győztes halotti beszédünkért

(Folytatás a 13. oldalon)

**„Nem lehet annál nagyobb rabszolgaság,
minthogy az ember Istennel nem törődve, nyomorult módon
más egyebektől engedi magát leigázni,
azaz behódol olyan teremtett dolgoknak, amelyekben uralkodnia kellene,
s dacol Istennel, akinek engedelmességgel tartozik.“**

Johannes Amos Comenius

KÉT VILÁG MEZSGYÉJÉN

Folytatás az 1. oldalról

„Olyan generáció vagyunk, amely soha nem tér vissza... Egy nemzedék, amely gyalog ment és jött vissza az iskolából. Egy olyan generáció, amely, ha a tanár krétáért a titkárságra küldte, akkor úgy dagadt, mintha az Egyesült Nemzetek küldötte lenne. Egy olyan generáció, amely egyedül tanult, és ha nem értett valamit, akkor az óra után „bezárták“, kötelezően ott maradt, és elmagyarázták neki újra, amíg meg nem értette. Egy nemzedék, amely a táblához állt, és büszkén írt és felelt az osztály előtt. Egy olyan generáció, amelyik nem mobiltelefonokkal járt iskolába. Egy olyan generáció, amelyiknek jegyeit a naplóba írták, egy olyan generáció, amely egyedül végezte el a házi feladatait, nem járt mindenféle különórára, viszont kötelezően, mégis örömmel tömegsportra, és nem hívta fel szüleit minden problémájával, mert nem is volt telefonja, a családnak se, sokszor... Egy generáció, amely szégyellte ülni a buszon álló felnőtt mellett. Egy olyan generáció, amely megcsókolta a kenyeret, amikor megkapta. Olyan generáció, amely sokat és csendesen nevetett testvéreivel lefekvés előtt, hogy a szülők ne tudják, hogy ébren vannak, és zseblámpával olvasott a takaró alatt, ha villanyoltás után se tudta letenni az izgalmas könyvet. Olyan generáció, amely nagyon tisztelte szüleit, tanárait vagy szomszédait, s előre köszönt mindenkinek, a társainak is, az utcán játszott, és vizet ivott a kútból. Nemzedék, amely szerette mindazt, amit csak talált vagy kapott, és elégedett volt. Olyan generáció vagyunk, amely sajnos nem tér vissza!“

Az új világ mindent el fog söpörni, ami emberi. Mindent, mert géppé teszi az embert is. Akik a globalizmust erőltetik ma a világra, azok a gonoszságot táplálják, nem az emberséget. A globális pénzembereknek az ember nem jelent semmit, csak a pénz, a haszon és a hatalom. Mindent meg lehet venni és el lehet adni. Erre egy kiváló példa az Amerikai Egyesült Államokban lezajlott választások. Az a nemzet, amely mindig leckét adott a világnak a demokráciából, most leckét kapott saját maga liberális, tetteivel a marxizmust is megszegyenítő elitjétől a demokráciából. Csalások, hazugságok, megtévesztés, anarchiát támogató háttérhatalom, hamis és hazug média, halottaktól leadott szavazatok. Valami megrendült. A világ bizalma a rendben. A világ feszülten figyel és készül. Hogy mire? Hát hogy megvédje magát mindattól, amit ott lát. Mert a józanabbik fele meg fogja magát védeni. És lesznek nemzetek, akik elbuknak, mint ahogyan a világtörténelemben ez már oly sokszor megtörtént. Csak imádkozhatunk, hogy ne az egész világot rántsa magával ez az új, istentagadó, embertelen világ! És tegyük ellene mindannyian egy közös imával!

Palócz

Jó, ha tudjuk!...

1.

Nemsokkal a trianoni békeszerződés után Csernoch János bíboros, Magyarország hercegprímása Esztergomban 1920. június 30-án kelt levelében többek közt ezt írta:

„A magyarság szeresse erősen és józanul a fajtáját, az emberiség egyik legnemesebb és legtehetségesebb faját. Higgyen törhetetlenül a maga külön nemzeti hivatottságában, amilyen kevés népnek jutott osztályrészül a világon: közvetítő szerepében Kelet és Nyugat között.“

Írta a fenti sorokat az a Csernoch János, aki Szokolcán született 1852. június 18-án egy nagyon szegény vallásos szlovák parasztcsaládban. Gyerekként sokat elidőzött a helyi Szent György-templomban, ahol a plébános nagyon gyorsan felfigyelt rá, és rábeszélte, hogy ministráljon. Mikor közelebről is megismerte, rájött, hogy egy igen tehetséges és mélyen istenfélő fiúval van dolga, aki nemcsak az anyanyelvén, szlovákul, de magyarul, csehül és németül is folyékonyan beszél. Csernoch János minden nyelven jellegzetes szlovák akcentussal beszélt, ez élete végéig nem változott. Időközben újabb nyelveket sajátított el, így többek között beszélt olaszul, lengyelül, románul, ruszinul, ukránul, franciául és spanyolul is.

Csernoch János bécsi teológiai tanulmányait 1874. november 18-án fejezte be, és a teológia doktoraként Simor János esztergomi érsek, bíboros-hercegprímás szentelte pappá. Simor bíboros nem véletlenül e célból személyesen jött el Bécsbe. Ennek elsődleges oka az volt, hogy az Osztrák-Magyar Monarchia területén akkoriban alapelv volt, hogy nemzeti kisebbségek lakta területeken lelkészi, áldozópapi, plébánosi, esperesi vagy püspöki kinevezést kötelezően olyan papoknak kell adni, akik folyékonyan beszélnek az adott kisebbség nyelvét. Csernoch János éppen kiváló jelölt volt ilyen plébánosnak, hiszen már akkor jó néhány kisebbség nyelvét ismerte.

És akkor mit tapasztalunk ma, 100 év múltával Szlovákiában, ahol a közelmúltban még az egyházmegyéket is úgy rajzolták át, hogy az adott egyházmegyében kisebbségbe kerüljenek a magyarok? Ennek folyamánaként a magyarok által többségben lakott települések plébániáján egyre többfelé magyarul nem beszélő szlovák ajkú papok szolgálnak.

2

Mit is mondott a magyar nyelvről Sir John Bowring (1792-1872) angol nyelvész, aki sok nyelvet beszélt, köztük a magyart is. Sok magyar költeményt fordított angolra.

„A magyar nyelv messzire megy vissza. Egész sajátos módon fejlődött, és szerkezetének kialakulása olyan időkre nyúlik vissza, amikor a legtöbb európai nyelv még nem is létezett. Önmagában következetesen és szilárdan fejlődött nyelv, amelyben logika van, sőt matézis (jelentése: matematika, számtan), az erő, a hangzatok minden hajlékonyságával és alakíthatóságával. A magyar nyelv egyetlen darabból álló terméskő, amelyen az idők viharai karcolást sem ejtettek. Nem az idők változásától függő naptár. Nem szorul senkire, nem kölcsönöz, nem alkudozik, nem ad és nem vesz senkitől. E nyelv a nemzeti önállóság, a szellemi függetlenség legrégibb és legfényesebb emléke. Amit a tudósok nem tudnak megfejteni, azt mellőzik. Ez a nyelvészetben is így van, éppen úgy, mint a régészetben. Az egyiptomi régi templomok egyetlen kőből készült padolatait (az úgynevezett padlónak egész szerkezete - szerk. megjegyzése) sem tudjuk megmagyarázni, honnan, melyik hegységből vágták ki e csodálatos tömegeket. A magyar nyelv eredetisége még ennél is csodálatosabb tünemény. Aki megfejti, az isteni titkot boncoland, annak is az első tételét.

- Kezdetben vala az Ige, és az Ige vala az Isten, s az Isten vala az Ige.“

Jó, ha tudjuk, milyen kiváló nemzethez tartozunk, és jó, ha tudjuk, milyen kincset rejt a nyelvünk. Jövő tavasszal népszámlálást tartanak Szlovákiában. Aki magyarul gondolkodik, aki magyarul álmodik, aki magyarul imádkozik, ne vallja magát más nemzetiségűnek!

B.Gy.

Sikeres pályázatok a régiónk iskoláinak

A szlovák oktatási minisztérium a napokban tette közzé azon tanintézmények sorát, melyek a szaktárca támogatásában részesültek. A pályázat a regionális és a multikulturális nevelés fejlesztését célozta meg és mintegy 48 000 eurós keretösszeggel jelent meg. A sikeres pályázók között számos felvidéki magyar oktatási intézmény található, többek között három magyar iskola is a Nagykürtösi járásból, mégpedig az ipolyvarbói, az ipolynyéki és az ipolybalogi. Az ipolyvarbói Mikszáth Kálmán Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola és Óvoda 1 330 eurót nyert az „Olvasni, vagy nem olvasni, ez itt az kérdés?” című pályázatával. A régió egyik legkisebb teljes felépítésű magyar iskolájában évek óta színvonalas pályázatokkal egészítik ki a szűkös anyagi forrásait. A szinte családias hangulatú iskola azonban rácsafol arra a tévhitre, hogy csak nagy létszámú alapiskolában folyhat minőségi oktatás. Az Ipoly menti végvárbán foglalkörömmel küzdenek a megmaradásért, minden egyes tanulóért, és az ilyen és hasonló nyertes pályázatok is bizonyítják: van létjogosultsága ennek az iskolának. Az ipolybalogi Ipolyi Arnold Alapiskola a helyi szokások és hagyományok címszó alatt nyert 1000 eurót, az „Akinek nincs múltja, annak nem lehet jelene és jövője sem” című pályázatával. Az alapiskola szintén a hagyományosan jó pályázó alapiskoláink közé tartozik, hiszen az elmúlt években számtalan kis és nagy pályázatban vettek már részt.

amely a multikulturális és regionális nevelés fejlesztésére irányul, lehet, hogy az eddigi iskolák mellé olyan iskolákból is hívunk meg versenyzőket, ahol roma gyerekekkel is foglalkoznak. Ez is a pályázat egyik kiemelt célja. Csak remélni szeretnénk, hogy a tavaszi megrendezés már nem kerül veszélybe, és végre a régi mederbe terelődhet az oktatás menete, és benne az iskola melletti foglalkozások, versenyek is.

Palócz

PVT konferencia - felhívás

2019. április 27-én „Palóc konferencia” valósult meg Balassagyarmaton, melynek témáját az alábbiakban ismertetett öt kérdéskörre adandó válaszok alkották. A konferencia résztvevői az írásban vagy szóban válaszadók, ill. érdeklődők voltak. A konferencia az idén július végén és augusztus elején a Felvidéken megvalósuló VII. Palóc Világtalálkozó népszerűsítését is lett volna hivatva szolgálni, mintegy felvezetni. A világtalálkozó a vírusjárvány miatt nem valósulhatott meg, de jövőre, ha a körülmények engedik, újból kitűzzük megvalósítását Felvidéken, Ipolyszécsénykén. Így akaratlanul is hosszabb időt kaptunk egy alaposabb felkészülésre. Felvetődött a gondolat, hogy a kérdésekre való válaszadásra szólítsunk meg és kérjünk fel minél több embert, hogyan is vélekednek ma erről a népcsoportról. A beérkezett válaszokat - a válaszadók bejegyzésével - egy füzet sorozatban tennénk közzé a válaszok mennyiségétől függően. A jövőbeni világtalálkozón a kiadványok hozzáférhetővé lesznek mindenki számára.

A kérdések:

1. Kik ma a palócok?
2. Mi a véleménye a Palóc Világtalálkozó(k)ról?
3. Mit tehetnének a palóc öntudat felébredéséért, felemeléséért, megbecsüléséért?
4. Mi változna és mi lenne jobb a mai életünkben, ha mindenki, aki palóc, palócnak vallaná magát?
5. Ki - mi árt ma a palócoknak?

A kérdésekre adott válaszok terjedelme ne haladja meg a két gépelt oldalt. Kérjük mellé csatolni a válaszadó teljes nevét, lakhelyét, végzettségét, foglalkozását, életkorát (szül. évet), a válaszadás dátumát, és amit még esetleg fontosnak tart. Továbbá kérjük jelezni, hogy beleegyezik válasza publikálásába és a kért adatok feltüntetésébe. Az anyag megérkezését visszaigazoljuk. A válaszokat kérjük legkésőbb 2020. december 30-ig megküldeni.

Mindezek felvállalása után várjuk az anyagok kizárólag elektronikus úton való eljuttatását a következő e-mail-címre: csemadokntv@gmail.com

A szervező bizottság nevében:

Balogh Gábor, a Csemadok NTV elnöke

Az ipolynyéki Balassi Bálint Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola pályázatáról az iskola igazgatónőjét, Mgr. Gyurász Szilviát kérdeztük.

- Nyertek-e már ilyen pályázatot, és milyen témát foglal magába?

- Az alapiskolánk még soha nem nyert ilyen típusú pályázaton pénzt az oktatási tárcánál, bár azt is el kell mondani, hogy hasonló témában ez idáig még nem is próbálkoztunk ezzel, azért is nagy öröm számunkra, hogy mindjárt az első próbálkozásunkkal sikeresek lehettünk. Ez valószínűleg abból is adódhat, hogy ennyi sikeres pályázat született, hogy a minisztérium az eddigi gyakorlattal szemben a duplájára emelte a megpályázható pénz keretösszegét. Mi a Palócföldi csalógnya népdalversenyre pályáztunk, melyet ebben az évben már 11. alkalommal szeretnénk megrendezni.

- Sikerülhet-e ebben az időszakban a verseny megrendezése, és kik vesznek rajta részt?

- Azért is mondtam, hogy szeretnénk, mert a jelenlegi járványügyi helyzet miatt valószínűleg csak jövő májusban tudjuk megszervezni ezt a versenyt, ami már a 11. a sorban. A versenyen kifejezetten csak magyar népdallal lehet indulni. Az elmúlt évek gyakorlatából kiindulva a rendezvényen öt iskola és négy óvoda vesz részt, közel félszáz szereplővel, versenyzővel. Négy kategóriában folyik a megmérettetés, mégpedig egy kategóriát az óvodásoknak, hármat pedig az iskolásoknak tartunk fel. Mivel a minisztérium a nemzetiségi iskolák és azok fenntartóinak hirdette meg a támogatási pályázatot,

Interreg

Szlovákia-Magyarország

Partnerséget építünk

Folytatódik a munka a Ipoly-hidak újjáépítése és a hozzájuk kapcsolódó pályázatok megvalósítása érdekében

Talán sokaknak furcsának tűnik, hogy ebben a válságos időben, amikor mindenkit arra biztatnak, hogy a lehető legjobban csökkentse az emberi érintkezések és a találkozások számát, mi azon dolgozunk, hogy bővítsük a határon átnyúló mobilitás és együttműködés lehetőségét. Bízunk benne, hogy a jelenlegi járványhelyzet mielőbb véget ér, és akkor még nagyobb jelentőséget kap a gazdaság újrarendelése, a kulturális és társadalmi kapcsolatok visszaállítása és fellendítése. Ezért fontos, hogy a múlt évben elkezdett pályázatok a korlátozások okozta nehézségek ellenére se álljanak le, és folytatódjon a munka.

A kitűzött célok elérése érdekében októberben, a járványügyi előírások betartása mellett, Balassagyarmaton tanácskoztak „ÚJ MUNKAHELYEK TEREMTÉSE AZ IPOLY VÖLGYÉBEN ÉPÍTŐIPARI KÖRNYEZETBARÁT FEJLESZTÉSEK ÁLTAL“ elnevezésű foglalkoztatási akcióterv (TAPE JOBS) keretén belül megvalósuló pályázatok partnerei. A TAPE megvalósítását és menedzsmentjét a fejlesztési ügynökség biztosítja. A megbeszélésen elsősorban áttekintettük a TAPE megvalósításának előrehaladását, majd a vállalkozásfejlesztési projekt megvalósításának helyzetét vitattuk meg. A „Technológiai fejlesztések a munkahelyteremtés és a fenntartható fejlődés érdekében“ c. pályázatban annak ellenére, hogy mindkét projektpartner az építőiparban tevékenykedik, egymásnak nem konkurensei, hanem tevékenységeik (magas- és mélyépítéssel) sokkal inkább kiegészítő jellegűek. A megvalósítás során mind-

két partnernél jelentős fejlesztésekre kerül sor. A vállalkozások számára is nagyon fontos az új környezetbarát megoldások bevezetése, ami megfelel a környezetvédelmi és fenntarthatósági követelményeknek, és egyben a cégek számára gazdasági hasznot is hoz. A tervezett fejlesztések a vállalkozások hatékonyságának növelése mellett új munkahelyek teremtését is támogatják. Balassagyarmaton már befejezéséhez közeledik a Green Goes Kft. gyártócsarnokának építése. A kéthektáros telephely komplex fejlesztésén kívül sor kerül még az eszközpark fejlesztésére is. Zöldhulladék-előkészítő, feldolgozó és brikettáló gépsor beszerzésére, illetve nehézgép szerviz felszerelésére és 50 tonnás hídmérleg megvásárlására is sor kerül. A partnerszervezet, a nagykürtösi székhelyű J-Stav s.r.o. jelenleg az építési és bontási munkák során keletkezett építőipari hulladékot egy külső szolgáltató segítségével számolja fel, ami sem gazdasági, sem pedig környezetvédelmi szempontból nem ideális megoldás. Mivel a cég jelenleg nem rendelkezik ezt a célt szolgáló berendezésekkel, ezért a pályázati támogatás segítségével mobil, az építkezési hulladék feldolgozására alkalmas zúzóberendezést, annak szállítására alkalmas utánfutót, a törmelék felrakásához szükséges lánctalpas kotrógépet, valamint az épületek bontására szolgáló berendezést fog vásárolni. A gépek beszerzésére vonatkozó közbeszerzési eljárás megvalósult, jelenleg annak ellenőrzése folyik. Ennek befejeztével kerülhet sor a környezetbarát technológiák beszerzésére.

Folytatódik a munka a Ipoly-hidak újjáépítése és a hozzájuk kapcsolódó pályázatok megvalósítása érdekében

Folytatás a 4. oldalról

2021 januárjában indul a foglalkoztatási akcióterv negyedik pályázata, amely a munkaerőpiaci igényeknek megfelelő építőipari gyakorlati képzést hivatott biztosítani. A projektpartnerek, a Kékkőben működő Összevont Középiskola és a balassagyarmati székhelyű Határmenti Régió Fejlesztéséért Alapítvány tevékenységükkel a foglalkoztatottság növelését kívánják támogatni. A projekt a hasznosítható tudás, a szakma gyakorlat megszerzésének lehetőségén túl felhívja a pályaválasztók és szüleik figyelmét arra, hogy az építőipari szakmunka mára már a hiányszakmák közé tartozik, amely az ügyes szakembereknek versenyképes fizetést és érvényesülési lehetőséget biztosít. Nem elhanyagolható tény, hogy a járványhelyzetben az építőipar azon kevés iparág közé tartozik, amelyet a termelés kiesés, illetve a teljes leállás elkerült. A pályázat indítása előtt fontos volt a tevékenységek, a költségvetés, illetve a projekt megvalósításának ütemezésének összehangolása.

Annak ellenére, hogy a megbeszélésen utolsóként tárgyaltuk az Ipoly-hidak újjáépítését, ezek jelentősége kulcsfontosságú. Bár az Ipolyhídvég-Drégelypalánk híd megépítése egy másik foglalkoztatási akcióterv részét képezi, nem célszerű a két beruházást külön-külön tárgyalni, így a projektcsoporthoz Ipolyvarbó polgármesterét követve csatlakozott Ipolyhídvég vezetője is. A két híd építésének előkészítése párhuzamosan halad, ugyanazok a feladatok és hasonló kihívások állnak előttünk. A jelenlegi időszakra sokkal inkább a nagy figyelmet és sok időt igénylő háttérmunka, mint a látványos előrehaladás jellemző. Már hónapok óta a magyarországi partner, a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt.-vel együttműködve dolgozunk a közbeszerzési dokumentáció elkészítésén. Bár a kormányközi megállapodás értelmében magát az eljárást a magyarországi törvényeknek megfelelően a NIF Zrt. biztosítja, szükséges, hogy a tenderdokumentáció, a kivitelezői szerződéstervezet és az alátámasztó dokumentumok megfeleljenek a szlovák előírásoknak is. Az egyeztetés során tisztáztuk a még nyitott kérdéseket, és előreláthatólag novemberben mindkét híd esetében sor kerülhet a közbeszerzési felhívás meghirdetésére. Annak ellenére, hogy az Ipolyvarbó-Órhalom híd esetében egy jóvá-

Lőrincz Mária - RFÜ, Szántó Csaba - Green Goes Kft., Ott Éva és Moravcsik László - HRFA, Fagyas Marcel - Ipolyvarbó

hagyási eljárás nem szükséges, így pár nappal hamarabb meg lehetne indítani az eljárást, az érintett felek megegyeztek abban, hogy a két híd közbeszerzése egymással párhuzamosan zajlik majd. Mivel nemzetközi eljárásról van szó, a folyamat előreláthatólag több hónapot fog igénybe venni.

Sajnos a járványhelyzetre való tekintettel az idén ősze tervezett Ipoly-híd alapkövetétel nem valósulhatott meg. Az érintett polgármesterekkel megegyeztünk, hogy jövő tavasszal, amint az árvíz-, illetve a járványhelyzet megengedi, megtartjuk a ceremóniát.

Minden nehézség ellenére bizakodóak vagyunk, és már nagyon készülünk, hogy az összes TAPE-projektben az elmaradt nyilvános eseményeket mielőbb pótolhatjuk. Meggyőződésem, hogy mindnyájunknak nagy szüksége van arra, hogy a nap mint nap ránk zúduló kedvezőtlen híráradat után újra együtt örüljünk, és egymást támogatva tegyük szebbé és élhetőbbé az Ipoly mentét.

Lőrincz Mária
Középső-Ipoly Mente Regionális Fejlesztési Ügynökség

**A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósult meg.**

Európai Regionális Fejlesztési Alap

„Dobogós“ helyen a Nagykürtösi járás

Minden bizonnyal neves eseményként vonul be Szlovákia alig 30 éves fennállásának történetébe az október 31-én és november 1-én megtartott országos koronavírus-tesztelés. Több mint 5000 mintavételi helyen várták azokat, akik részt kívántak venni a szűrésen. Hivatalos adatok szerint 3 625 332 tesztből 38 539 lett pozitív, azaz a tesztelték 1,06 százaléka. Legfertőzöttebb volt a Csacai (3,22 %), az Ólublói (2,80 %) és a Puhói (2,61 %) járás. Legkevésbé fertőzöttek a Nagyrőcei (0,27 %), a Selmezbányai (0,28 %) és a Rozsnyói (0,29 %) járás.

A magyarok által lakott járásokban mindenütt az országos átlag alatti eredmények születtek, a fertőzés aránya sehol sem érte el az egy százalékot. A déli járások közül a legkisebb arányú fertőzést tekintve a Nagykürtösi járás 0,31 százalékkal a „dobogós“ harmadik fokán végzett. A szomszédos járások eredményei: Rimaszombat 0,42, Losonc 0,52, Léva 0,53 százalék.

B.Gy.

COMENIUS ÉS MAGYARORSZÁG (vagy COMENIUS A MAGYAR LÉLEK ISMERŐJE)

Annak ellenére, hogy a világ egyes pontjain különböző dátumokhoz van kötve a pedagógusi szakma megünneplése, nálunk, Felvidéken és Csehországban március 28-án tartják a tanítók napját. Talán így van ez jó, hiszen az a személy, akinek születéséhez van kötve ez az emléknap, sokkal közelebb áll hozzánk, mint gondolnánk. Comenius, akit mi inkább Jan Amos Komenskýként ismerünk, 1592. március 28-án született, de ebben az évben, november 15-én emlékezünk halálának 350. évfordulójára. A szakma pedagógusként tartja számon, mi több, a nemzetek tanítómestereként említik őt, ugyanakkor hatalmas reformatori és filozófiai gondolathalmazt hagyott az utókornak. Comenius kései naplójában, az „Éliás kiáltásai“-ban a Szeges családnevet helyezi előnyben, amely arról árulkodik, hogy apai ágon magyar származású volt. Pontosán azt sem tudjuk, hol született. A szakirodalom is több helységet említ. Az egyik Uherský Brod, Morvaország azon a részén terül el, ahol az akkori Magyarország felé vezető út kezdődik. Nem véletlenül nevezik Magyarrévnek, hiszen az „uher“ a „hungar“ szlávósított, csehesített változata. De a települést annak idején Hunnobrodnak nevezték a latin-cseh megnevezés alapján. Ezt pedig másképp nem lehet lefordítani, csak úgy mint Hun-rév.

Comenius egész életét számkivetettségben élte le. A Habsburgok uralomra jutásával mind Magyarország, mind Csehország elvesztette önállóságukat, és egy nagy közép-európai birodalom részévé váltak. Az idegen dinasztia uralma a nemzeti fejlődést fékező tényezővé vált. A Habsburgok egyházpolitikája miatt a jószándékú, elfojtott reformtörekvések hamar váltak eretnekségeké. Ennek következtében kellett a Cseh- és Morvaországban élő más vallásúaknak, köztük Comeniusnak is, elhagyni hazájukat. Bejárta Európa csaknem minden országát. Emellett mindig talált időt a tudományos és pedagógiai munkásságának folytatására.

Életének egyik fontos állomása Sárospatakon való tartózkodása volt, ahová Lorántffy Zsuzsanna, I. Rákóczi György felesége meghívására érkezett. Egyszer már elutasította a meghívást, amikor I. Rákóczi György meghívta őt a gyulafehérvári iskola élére. De akkor még más tervei voltak, főleg az angolokban és a svédekben látta a reményt a felszabadításban a Habsburg uralom alól. De mivel bennük csalódott, a fejedelmi Erdély maradt az egyetlen reménye. Az erdélyi fejedelmeket közeliékné érezte főleg a reformációhoz való hűségükért és törekvésükért, hogy fellendítsék a hazai oktatást és nevelést. Sárospataki tartózkodása volt göröngyös életútjának utolsó nagy lehetősége.

Amikor Comenius útnak indult, már közeledett a hatvanadik életéhez. 1651 júniusában ő eskette I. Rákóczi György fiát, Zsigmondot és Henrietta Mária pfalzi hercegnőt. Ebből az alkalomból írta a Nátán bizalmas beszéde Dávidhoz című művét, amelyben felszólítja Zsigmondot, hogy forduljon szembe a Habsburgokkal, hogy a magyarokat Európa többi népével felszabadítsa. Ebben is megmutatkozott politikai és stratégiai látóköre. Zsigmond azonban egy évre rá meghalt, s így Comenius belé öntött reménye is elszállt.

A nagyfényű pataki főiskola eszméje című tervezete elnyerte a fejedelmi család tetszését, és megbízták őt az iskola

újjászervezésével. Az iskola használatára átdolgozta a latin nyelvkönyvek sorozatát. Nyolc didaktikai játékot írt, amelyeket Iskola játékkal (Schola ludus) címen adott ki. Hasonló ötlet, amely a tanítás érthető és szemléltető módját testesítette meg, a latin nyelvű tankönyv a Világ képekben (Orbis pictus) volt, amely tartalmazta a tananyag képes kíséretét, amellyel a tanulók az őket körülvevő világról is képet alkothattak.

Bár pedagógiai tevékenysége Sárospatakon nagyon gazdag volt, politikai számításai nem teljesültek. Zsigmond idő előtt meghalt, így Comenius számára bátyja, II. Rákóczi György maradt. Őt kérte, hogy álljon a Habsburg-ellenes mozgalom élére, és hazája mellett szabadítsa fel Csehországot is. Rákóczi azonban nem a Habsburgok ellen indított függetlenségi harcot, hanem a lengyel királyi trón megszerzését választotta, ez a vállalkozása kudarccal végződött, s így néhány év alatt tönkrement a virágzó fejedelemség is.

Ezt azonban Comenius még nem sejtette. Bár ott tartózkodása alatt az iskolával foglalkozott, szemé előtt a Habsburg uralom felszámolása lebegett. Ez volt az elsődleges célja egy számunkra kevésbé ismert írásának, a Nemzet boldogságának (Gentis felicitas) közzététele, amelyet egyfajta beadványként fogalmazott meg. Bár a beadványt II. Rákóczi Györgynek mint Erdély fejedelmének címezte, a szövegben mégis mindig az összmagyar viszonyokat taglalja. Ezzel is ki akarta fejezni hódolatát Rákóczi Györgynek mint Magyarország jövődöbéli uralkodójának.

Az írás fő tárgyköre a nemzet. Comenius beadványa a mai módszertan szerint is nagyon jól van felépítve. A nemzetfogalom tartalmi meghatározásával kezdi: „A nemzet azon emberek sokasága, akik ugyanazon törzsből származnak, a világnak ugyanazon a helyén (mintegy közös házban, amelyet hazának neveznek) laknak, egy nyelvet beszélnek, és ezért a közös szeretet, az összetartás és a közjóra való törekvés fűzik őket össze.“ A nemzet mindig is egy eszményi közösség volt, amelynek tagjait a közös célok, közös érdekek, a közös vagy legalább hasonló értékrend és a közösségi tudat kötöttek egybe. Comenius meghatározásában mindez kifejeződik.

Amin az ember szeme megakad a Gentis Felicitas sorainak (de más írásainak is) olvasásánál, az a jelző, amit Magyarországgal kapcsolatban használ: „kedves Magyarországom“, „kedves magyarok“, „Kedves Nemzet“! Ez több, mint a diplomácia nyelvezete. Ez valóban a hazaszeretet kifejezése. Még akkor is, ha második, vagy átmeneti hazájának tekinti. Ezt használja akkor is, amikor bírálóan ír róla. Ugyanis az írás kritikai hangvételű, és az első oldalakon leszögezi, hogy a hibák gyógyításához fel kell kutatni azoknak az okait: „A földkerekség egyik nemzetéről sem lehet semmi olyan dicsőt mondani, amit a legnagyobb mértékben nem szeretnék elmondani Rólád, kedves Magyarországom. Ezt lelkiismeretem (a Szentlélekben) tanúsítja. De fájdalom, hogy nem tehetek szívem szerint! Ám nem elég a bajra figyelmeztetni - ha orvosolni is akarjuk azt. Fel kell kutatnunk az okokat, mert ezek ismerete nélkül vakmerően vállalkoznánk a betegség gyógyítására - semmi vagy kétes eredménnyel, sőt gyakran csak növelnők a bajt.“

Comenius az iskolát megreformálni érkezett Sárospatakra. Jól felmérte a helyzetet, és több utalást tett a neveléssel és művelődéssel kapcsolatban: „az egész királyság magyarul területe nem találja egy iskolát sem hazai tanítási nyelven, amelyben a gyermekeket az olvasásra, a betűvetésre és a jó erkölcsökre tanítanák.“ Ugyanakkor más irányba is nagyon kritikus volt a meglátása. Az európai hatalmi harcok vallásháborúk is voltak. Comenius pedig egyházi ember, felekezetének utolsó püspöke volt. Meg tudta különböztetni a valódi istenhitet a valóságossággal álcázott istentelenségtől. Mert az is dívott az akkori Magyarhonban, beleértve a kálvinista Erdélyt is. Az embereket körülvevő rossz megtette a hatását: „a vallásnak csak színleg van becsülete, eszméit ajkukon hordozzák, de tanításai szerint csak kevesen élnek.“ Szerinte a vallási élet „inkább a külsőségekben van megreformálva, mint a belső dolgokban, inkább dogmáiban és szertartásaiban, mint a jámborság élő gyakorlatában és ezáltal az igazi fegyelmet hathatósan előmozdító buzgóságában.“

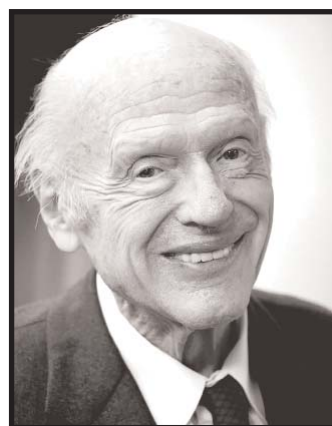
Magyarországot úgy kezelte, mint saját hazáját - magára vette a bűneit, hibáit: „Vajon más népek félnek-e tőlünk számbeli nagyságunk vagy harci erőneink miatt, megcsodálnak-e bölcsességünkért, vagy tisztelnek-e bennünket az Isten jelenlétének látható jelei miatt? Bizony, egykor félelmetesek voltak a fegyvereink. Amikor a keresztyén vallást felvettük, és később, amikor tisztább, reformáltabb alakjában is elfogadtuk, Isten kedves népei közé számítottunk. A barbárság szennyéből kiemelkedők közé soroltak bennünket, amikor először jutott el hozzánk az írástudománnyal való foglalkozás. Most azonban hogyan állunk? Mert harciatlanok, gyengék lettünk, eltaposnak bennünket. A bölcsesség mélyreható tanulmányozását elhanyagoljuk, s ezért mint tudatlanokat és félbarbárokat kinevetnek.“ Néhány állítás szerint írásai ösztönzően hatottak Zrínyi Miklós, a költő és hadvezér műveire is, aki a XVII. századot a „magyar romlás századának“ nevezte.

A *Gentis felicitas* sorainak olvasásánál megfigyelhető, hogy gondos felépítéssel válogatta össze hibáinkat, mintegy ok-okozati összefüggés logikus folyamatát. Kendőzés nélkül sorba veszi azokat, hogy aztán javasolja ezek kiküszöbölését. Mint egyházi méltóság bizakodóan Istenre hivatkozik: „még nem vesztett el minden, még megvan Istennek irántunk való jósága, csak legyenek, akik tudják, és inkább akarják meghallgatni, megfontolni és követni Isten tanácsát, mint önmaguk kárára megvetni. Minden betegségünk ellen kéznél az orvosság, Isten kegyelméből!“

Comenius csaknem egész életműve az egyetemességről szól. A *Gentis felicitas*-ban érezzük a vágyát, hogy az ellentéteket és viszályokat az egység iránti akarattal lehet áthidalni. És mivel a nemzet élő emberekből tevődik össze, ezekkel az emberekkel kell foglalkozni. Hiszen ők mind a nemzeti, mind az egyetemes kultúrának is a hordozói. Ez volt az egész tudományos és pedagógiai munkásságának a célja. Tudatában volt annak, hogy amíg az egyes emberek nem érnek el bizonyos kulturális és civilizációs szintet, addig a nemzet sem lehet teljesen boldog.

Belelátni Comenius lelki világába nem tudunk, de művei egyértelműen meggyőznek arról, hogy az „összjavítás“ szellemében fokozatosan magasabb szintre kell emelni az egyént, a családot, a nagyobb közösséget, a nemzetet és nemzetekből összetevődő világot. Emellett azonban kinyilvánítja mély hazaszeretetét, elkötelezettségét a magyar nemzetért, amelyből gyökerei táplálkoznak. Sokat jelentett számára Magyarország felemelkedése, amelyet szerinte csak a keresztyén erkölcsi értékek mentén lehet megvalósítani. Ebből a szemszögből Comenius tudományos tevékenysége napjainkban is időszerű, és nemcsak a pedagógus, hanem minden közszereplő sok tanulságot vonhat le belőle.

Csámpai Ottó

Elhunyt dr. Halzl József

Életének 87. évében elhunyt dr. Halzl József, a Rákóczi Szövetség tiszteletbeli elnöke.

Dr. Halzl József Győrben született 1933. december 19-én. Apai ága a felvidéki Szencről, anyai ága a burgenlandi Sopronkeresztúrról származik.

Iskoláit Ácson, Pannonhalmán, Hatvanban és Budapesten végezte. A budapesti II. Rákóczi Ferenc Gimnáziumban érettségizett. 1957-ben a Budapesti Műszaki Egyetemen szerzett gépészmérnök oklevelet. Később ugyanezen az egyetemen doktorált.

Az 1956-os forradalom idején ötödéves műegyetemi hallgatóként az események részeseként naplót írt, amelyet a rendszerváltozás után megjelentetett.

Szakmai munkája az energetikához kötötte, a rendszerváltozás előtt az EGI (Energiakutató Intézet) munkatársaként hőerőművekhez kapcsolódó kutatásokon dolgozott.

1991 és 1994 között a Magyar Villamosművek vezérigazgatójaként irányította az ország legnagyobb vállalatát. A rendszerváltozás idején aktívan bekapcsolódott a Magyar Demokrata Fórum munkájába, egy ideig a párt igazgatójaként is dolgozott.

1990-től 2018-ig a Rákóczi Szövetség elnöki tisztségét töltötte be. 2018-ban a Rákóczi Szövetség tiszteletbeli elnökévé választották.

Társadalmi tevékenységének, a Rákóczi Szövetség mellett, része volt az 1980-as évektől a városmajori plébániaközösség ifjúságának szervezése és a hátrányos helyzetű emberek energiafogyasztását segítő Héra Alapítvány vezetése.

Életében meghatározó szerepet töltött be a komolyzene, ő maga is magas szinten zongorázott.

Fontosabb díjai:

Segner János András-díj, MVM Emlékérem (1999)

Esterházy-émlékérem (2000)

Széchenyi Társaság Emlékérme (2009)

Magyar Örökség díj (2010)

Magyar Köztársaság Érdemrend középkeresztje

polgári tagozatának kitüntetése (2011)

Szent István-díj (Esztergom) (2013)

Magyar Érdemrend Középkeresztje csillaggal (2016)

Szent Márton-díj (2017), Pro Urbe Budapest-díj (2018)

Magyar Fiatalokért Díj (2018)

Bethlen Gábor Díj (2019)

A Csemadok Országos Elnöksége mély megrendüléssel fogadta a hírt, hogy életének 87. évében meghalt dr. Halzl József, a Rákóczi Szövetség tiszteletbeli elnöke.

Halálával a felvidéki, de a többi utódállamban élő magyarok igaz barátja, segítője távozott közülünk, akivel számtalan esetben elemeztük a szlovákiai magyarságot érintő történéseket, kerestük az áldatlan helyzetekből a kivezető utat. A tapasztalt közéleti ember, Halzl József tanácsaira és segítségére mindig számíthattunk. Hiányozni fog. Emlékét megőrizzük.

A Csemadok Országos Elnöksége nevében:

Bárdos Gyula, elnök

Hazai szentek kalendáris ünnepei - Imre (nov. 5.), Márton (nov. 11.), Erzsébet (nov.19.)

Mivel 2020-ban járásunkban, Ipolyszécsénykén került volna sor a VII. Palóc Világtalálkozóra, ezért lapunkban minden hónapban egy oldalon ezzel a témával, azaz a palócsággal foglalkozunk. Az írások szerzője a szécsényi Kubinyi Ferenc Múzeum igazgatója, Limbacher Gábor, aki a téma szakavatott ismerője. Cikksorozatunk nem titkolt célja, hogy népcsoportunkat, a palócokat, tulajdonképpen saját történelmünket még jobban megismerjük.

Nem mindegy, hogy tél, tavasz, nyár vagy őszi van, nem mindegy, hogy éjszaka vagy napvilág, és az sem mindegy, hogy a bőség vagy a böjt idejét éljük-e. Tudatunktól függetlenül, lényünk egésze óhajtja, hogy megéljük az adott időszakot.

Most a szüzi tisztaság és önátadó szeretet hitvalló szentjeinek ünnepnapjait éljük. Még a beérett termés, kiforrott bor bőségében, s már a megújulás, adventre hangolódás lelkületével.

Szent Imre - Zsély

Szent Imre jámborságával már gyermekkorában kitűnt. Királyi atyjával, Szent Istvánnal egyszer Szent Márton hegyére, Pannonhalmára ment a bencés monostorba, ahol a szerzetesek illő tisztelettel fogadták őket. Imre Szentlélekkel teljes ifjúként mindenkinek megismerte érdemes voltát első látásra. Felismerte,

Szt. Imre-oltárkép Magyarország megcsónkított térképével - Nógrádsipek

hogy ki mióta él szüzességi fogadalomban, és azt a barátot is, aki születése óta szeplőtelen szűz volna.

Szent Imre herceg - Egyházasdengeleg

Imre máskor szolgáljával Veszprémbe ment. Itt a Szent György-kápolnában égi szöveget hallott, hogy testi-lelki szüzességben töltse életét. Később mégis meg-

házasítja, jegyese azonban hajlandó a József-házasságra, azaz szüzi tiszta közös életre. Imre herceg egyszer nagybátyjánál, Vitéz Boleszláv lengyel királynál időzött. Vadászni mentek, és egy szarvast követve, följutottak a Lysa Gora hegyére. A szarvas itt eltűnt, Imre azonban fölismerte, hogy álmában már járt ezen a helyen. Megkéri nagybátyját, Boleszlávot, hogy építsen itt kolostort. Imre a mellén hordozott kétágú keresztjét is odaadta neki. Ebben Krisztus keresztfájának egy darabkája van ezüstbe foglalva, amelyet atyja a görög császártól kapott ajándékba. A király Imre kérésére csakugyan monostort alapított a hegyen, mely híres búcsújáró helyé vált.

A fiatal Imrét vadászatot érte utol a halál. A székesfehérvári Nagyboldogasszony-bazilikában temették el. Sírja csodákkal tündökölt, zarándokközponttá vált. Templomát megtaláljuk Kalondán, Nógrádsipeken és Egyházasdengelegen.

Szent Márton hazánk területén, a mai Szombathelyen, Savaria városában született 316 táján.

Márton először katonának ment. Katekumen, vagyis hitújonc volt, amikor legendájának legemlékezetesebb mozzanata szerint télidőben, lován a frank Amiens felé haladva, félmeztelen koldussal találkozott. Megegett rajta a szíve, és köpenyét kardjával kettévágva, felét

Középkori Szent Imre-templom - Egyházasdengeleg

a koldusra borította, aki a legenda szerint maga Krisztus volt. Márton volt az alapítója Ligugé, főleg pedig Marmoutier bencés apátságoknak. Ez utóbbiban képződött Márton-legenda szerint a szent hun, illetőleg magyar királyok sarjadéka, sőt egyenesen magyar király volt.

(Folytatás a 9. oldalon)

(Folytatás a 8. oldalról)

Legendája szerint Márton az olasz Albengában misét szolgálatni készült, egy szegény került elé. és legott neki adta ruháját. Így csak egy palástban tudott misét mondani. Hosszúsága csak térdig ért, ujja könyökig. És azonképpen felállt misét mondani. Majd, íme, mindenek látására Szentlélek Úristen tűzképpen fejére szállott és belé költözött. Mikor pedig mezítelen karjait fölemelte Úristenhez, íme, a szent angyalok aranyas gyöngyös öltözettel befoldozták karjait, kiből nyilván megismertetik az ő nagy szentséges volta.

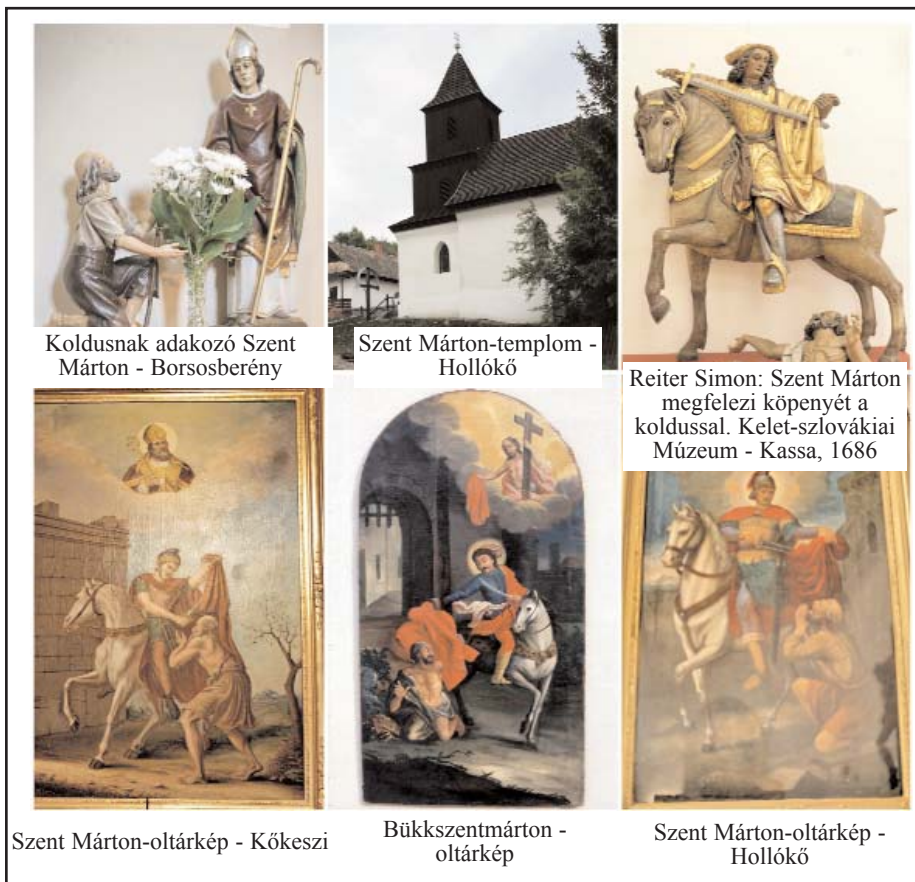
igazak legelőjét pusztítsátok. Nem csoda, ha Szent Márton Szűz Mária után országunk patrónusa lett.

A székesfehérvári Márton-templomban tették le középkori királyaink megkoronáztatásuk után a koronázási esküt, amelyben az ország megvédését fogadták meg. Ő a védőszentje a talán még szintén László királytól alapított pozsonyi káptalannak és egyházának, a későbbi koronázótemplomnak.

Királyaink öröklődő Márton-tiszteletét a budavári Nagy Kúria Márton-kápolnája (1349) is tanúsítja, melyet Nagy Lajos király építtetett.

Bujákiak Szt. Mártoni viseletbemutatója

Koldusnak adakozó Szent Márton - Borsosberény

Szent Márton-templom - Hollókő

Reiter Simon: Szent Márton megfelel a köpenyét a koldussal. Kelet-szlovákiai Múzeum - Kassa, 1686

Szent Márton-oltárkép - Kőkeszi

Bükkszentmárton - oltárkép

Szent Márton-oltárkép - Hollókő

A lovagkor Mártont teljesen a magáénak érezte, hiszen katona volt, mielőtt a seregek Urának hívását meghallotta volna. Elbocsátási kérelmét a császár gyávaságnak bélyegezte. Legendája szerint így válaszolt neki: ha kérésemet gyávaságnak becsmérled és nem hitnek, hát holnap majd védtelenül odaálllok a csatásor elé, és Jézus nevében, a kereszt jelével, pajzs és sisak nélkül áthatolok az ellenségben. Így is történt. Ezért tisztelték Márton csatadöntő patrónusként a francia és a magyar királyok egyaránt.

Tiszteletét maga Szent István is felkarolta, amikor zászlaira éppen a hadverő Márton képét festette. Álmában, látva a besenyők támadását, így kiáltott föl: távozzatok, mert az Úr védelmemre adta Szent Márton, aki nem enged, hogy az

Egy régi deák mondás szerint ludat ettek, bort ittak a szent püspök ünnepén, amely az óév utolsó nagy jeles napja volt, mert adventtel már az újesztendő kezdődött. A nagy áldomásozást az is magyarázza, hogy a középkorban a karácsonyt megelőző negyvennapos böjti időszak következett.

A XIX. század végén még élő mezőkövesdi matyó hagyomány szerint a lakodalmakat az igazi nagyfarsang mellett Márton napja táján ülték.

A lúd csontjából, amelynek Ipolyi Arnold Márton nyerge nevét is hallotta, országszerte a jövő évi időjárásra jósoltak: Ha Márton napja ködös, zürzavaros tél lesz, ha pedig hideg, száraz tél. A Márton-lúd melle, ha világos, hó lesz, ha

fekete, akkor eső. Nemcsak lúdjának mellcsontjából, hanem ünnepének időjárásából is következtetnek a télre, jövő évi időjárásra, termésre. Bod Péter szerint szoktak jövendölni is a Szent Márton napjáról a parasztok, ha tisztába megyen le a Nap, kemény tél, ha homályba, lágy tél lesz. A Somló vidékén erre a napra várják az első havat. Úgy mondogatják, ha Márton fehér lovon jön, enyhe tél, ha pedig barnán, azaz ha nem esik hó, akkor kemény tél várható.

Márton napjára általában megforr az újbor. A hordóba a dugót bele lehet ütni, a borból pedig inni. Ezért tisztelték meg a Borfújtató Szent Márton névvel. Térségünkben jó néhány község és temploma áll Márton oltalma alatt, így Kőkeszi, Rapp, Magyargéc, Borsosberény, Nőtincs, Szécsénke, Szanda, Buják.

Árpád-házi Szent Erzsébet (1207-1231) a világegyház egyik legtiszteltettebb női szentje, Szent Ferenc harmadrendjének mennyei pártfogója; a szegények és betegek, árvák és özvegyek patrónája. Mondai hagyomány szerint egy híres dalnok Wartburgban a csillagokból kiolvastva Erzsébet születését és jövendő dicsőségét. Már gyermekkorában kitűnt különös jámborságával, főleg az ünnepeket üli meg nagy buzgósággal. A táncot és játékot kerüli. A híres rózsalegenda még idehaza esett volna meg vele:

(Befejezés a 10. oldalon)

A világ gyűlöli az Igazságot?!

„Minél jobban távolodik a társadalom az igazságtól, annál jobban gyűlöli azokat, akik felfedik.“ Mostanában igen gyakran eszembe jut ez a George Orwell-idézet. Ugyanis, amikor azt látjuk, hogy az elmúlt időszakban egyre jobban elszaporodtak a keresztény értékek elleni atrocitások, fel kell tennünk a kérdést, hogy miért. Kinek érdeke ez? Mi nem tetszik? Talán azzal lenne gond, hogy az

egyház mer rámutatni a társadalmat egyre nagyobb mértékben veszélyeztető valóságokra? Az „Igazságtól“ eltávolodott társadalom talán gyűlölni kezdené azt, aki rámutat az igazságtalanságra?

Chilében maszkos szélsőbaloldali anarchisták templomokat gyújtanak fel, és papokat bántalmaznak. Lengyelországban templomokra támadnak, szentmiséket zavarnak meg, és szent II. János Pál szobrait gyalázzák. A tüntetők több templom homlokzatát is összefirkálták, és a rendőrök is rátámadtak. Felmerül bennünk a kérdés: ez lenne a legjobb válasz egy törvényi szabályozás meghozatalára? Ilyen szintre súlylyadt a kereszténység egyik európai bástyája?

Franciaországban a közel két éve leégett párizsi Notre Dame után most a nizzai Notre Dame-székesegyházra irányulnak a TV kamerái, és velük figyelmünk is, mert egy embertársunk brutálisan rátámadt másik három emberre, állatként viselkedve kegyetlenkedett. Nincsenek szavak, amellyel leírhatnánk mindazt, ami történt. Mert valahol az látszik, hogy felebarátainkkal egyre képtelenebbek lennénk közösségben élni. Ember az embernek farkasa, ahol a jóindulatért köszönésképpen visszaélés lesz, a bizalomért gyűlölet, a békejobbért erőszak következik. A chilei forradalmár, a nizzai támadó és a lengyelországi tüntető is - gyűlölettel a szívében - a halál kultúráját ordítja a világba. Nem tetszik neki az Igazság...

„Maintenant et a l'heure de notre mort“ - most és halálunk óráján. Lehet, hogy ezekkel szavakkal fohászokodott az a 70 éves asszony, akit a terrorista lefejezett; vagy imádkozta a sekrestyés, akinek a torkát elvágta, vagy az a fiatal asszony, akit többször megszúrt késével. Nekik olyan hirtelen olvadt eggyé a most és a halál órája.

De vajon miért csak hárman voltak a templomban? Az a terrorista tetteivel Mohamednek akart „kedveskedni“. Az európai keresztény miért nem tér be a templomba naponta, hogy a mi Istenünknek kedveskedve imádkozzon? Vajon, ha az a terrorista belépve a templomba azt látná, hogy férfiak, apák, gyermekeik, anyák, nagymamák, nagypapák térden állva imádkoztak volna, beszélgettek volna az Istennel, akkor is megtenné? Vagy csak így, hogy látja a kiürült templomot, a sok hitetlen keresztényt?

Elérkezett az idő, hogy mi is kiálljunk az Igazság mellett, hogy személyes életünkben, cselekedeteinkben, döntéseinkben is megmutatkozzék, hogy az örök Igazság, Jézus Krisztus oldalán állunk. Imádkozunk hitvalló módon, komolyan véve mindannyiunk életében, hogy a mi Nagyasszonyunk, Szűz Mária, a Mi Asszonyunk, a Notre Dame-unk imádkozzon „érettünk, bűnösökért, most és halálunk óráján“!

Balga Zoltán

Hazai szentek kalendáris ünnepei

(Befejezés a 8-9. oldalról)

Történt egy napon, mikoron nagy hideg csikorgott, hogy úgy, hogy senki ne lássa, apró maradékokat vitt a vár kapuja előtt kolduló szegényeknek. De íme, elől találta őt atyja, II. András. Megszólította: fiam, Erzsébet, hova mégy, mit viszel? A nemes királyleány fölötte szemérmes volt, nagyon megszégyellte magát. Megijedt és nem tudta félelmében egyebet mit feleljen: íme, rózsát viszek. Az ő atyja pedig, mint eszes ember, tudta, hogy nem volna rózsá virágzásának ideje. Magához hívta, és megnézte kebelét. Hát mind szép rózsavirág...

Már négyéves korában eljegyzik Thüringia örgrófjának fiával, Lajossal. Ez egyik hagyomány szerint a pesti (mai belvárosi) Boldogasszony-templomban történt. Mindjárt Németországba vitték.

Árpád-házi Szent Erzsébet

Szent Erzsébet-ereklje Drégelypalánk

Szent Erzsébet szegényeket gondoz - Kassa

Egy alkalommal, mikor ura távol járt, egy undok poklost fogadott be, megfűrosztotta, és két lepedő között férje ágyába fektette, hadd pihenjen. Eközben hazaérkezett az ő vitéz ura, akinél mindjárt bevádolták Erzsébetet, hogy tékozló, és undok betegeket enged a palotába, sőt a férji ágyba, amint az most is tetten érhető. Erre Lajos nagy haraggal berobbant, hogy mind a poklost megölje, mind a szent asszonyt levágja. De mikor fölemelte a lepedőt, íme, az áldott, megfeszült Jézus Krisztust látta, hogy kínok közt nagy vérben fekszik az ágyon. Ott megrettent, és bocsánatot kért Erzsébettől, és elenyészett Krisztus Jézus ő előle... Az is megtörtént, hogy egy jobbágyfiú Rómába ment Lajos herceghez. Kérte, hogy láthatná a szent asszonyt, kinek olyan nagy jó híre terjedt. És a jámbor herceg nagy jó kedvvel fogadta. Üzent hát Erzsébetért. De Szent Erzsébet felelte, hogy nincs erre szükség, mert világi dicséretet nem kíván, és tisztességre való ruhaöltözete sincsen. Másodszori hívásra a szent asszonynak már nem volt mit tenni, bement hamar cellájába imádkozni. És, íme, Úristennek angyala szépséges ruhát és nagy drágakövekből fűzött koronát hozott neki. Erzsébet nagy édes hálaadással és könnyhullatással magára vette, és megjelent uránál nagy tisztességgel. Lajos elálmélkodott színének, személyének, szavának és öltözetének szépségén és ékes voltán. A vendégek is ámulatlan dicsérték Úristent és a szent asszonyt, mert bizony Krisztus Jézusnak szerelmes leányaként láthatták. Megözvegyülvén 1228 nagypénteken lemond minden földi javáról. Kórházat épít, és folytatja önfeláldozó életét haláláig. Négy évre rá, 1235-ben a pápa már szentté avatta.

Erzsébet az egész világegyházban évszázadok óta szakadatlan tiszteletben részesül, mint az emberszeretet eszményi példaképe.

dr. Limbacher Gábor, Kubinyi Ferenc Múzeum

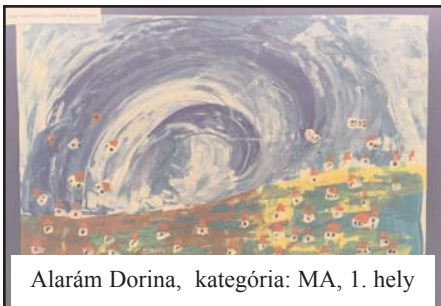
PUERI FABRI 2020 Ipolybalogon

A Pueri Fabri elnevezésű Regionális Nemzetközi Gyermekek Képzőművészeti Versenybe első alkalommal kapcsolódott be az Ipolybalogi Művészeti Alapiskola. Az ifjúsági pályázat immár 28. éve járul hozzá, hogy az Ipoly mente és az Alsó-Garam tehetségei megmérteessenek.

Stricho Maya Bella, kategória: AI, 1. hely

A verseny szervezésének ötlete Rédlí Jánostól, az Ipolysági Művészeti Alapiskola egykori igazgatójától származik. Danis Ferenc múzeumigazgató és Zsolnay Ernő polgármester személyében szervezőtársakra talált. Az elmúlt évek alatt 3-4 művészeti iskola: Ipolyság, Balassagyarmat, Szécsény és Párkány

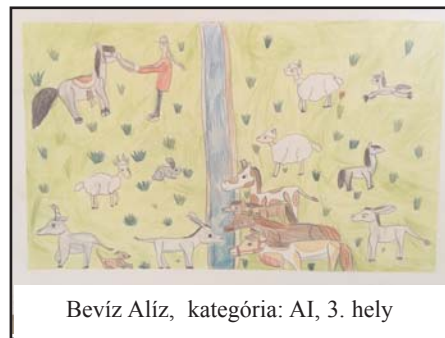
Alarám Dorina, kategória: MA, 1. hely

váltakozva vállalta a rendezését. Így a kiválasztott rajzok végigjárták a kiállítási helyszíneket. Amikor a Párkányi Művészeti Alapiskola kivált a kvartettből, Híves István, az Ipolybalogi Művészeti Alapiskola igazgatója kifejezte csatlakozási szándékát, és nagy hévvel bele is kezdett a szervezésébe. Így idén Ipolybalogon volt a rajzok begyűjtése és zsűrizése.

28 éven keresztül 5 tagú zsűri válogatott az átlagban 200-250 darab beérkezett

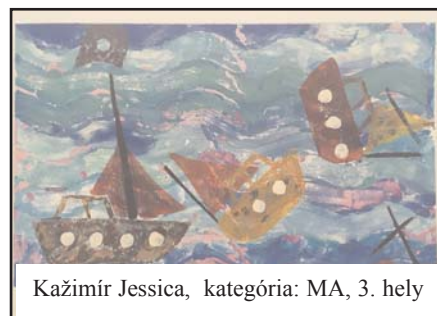
alkotásból. A kezdetektől fogva a 2018-ban bekövetkezett haláig PhDr. Kocsis Ernő CSc. festőművész volt a zsűri elnöke. Tavaly e tisztelet az addig zsűritagként közreműködő Antal Gábor, Budapesten élő grafikusművész vette át, aki mellel, mint az Ipolybalogi Művészeti Alapiskola volt tanára, nem egy rangos díjat nyert tanítványaival ezen versenyeken.

A zsűri összetétele az évek során változott, de mindig szobrászokból, grafikusokból, festőművészekből, keramikusból állt. Idén 25. zsűrizési évadát ünnepelhette Kutak Adrienn ipolysági keramikusból. Ezúttal felemás zsűritag volt, mert nem értékelhette azokat a kategóriákat, ahol saját tanítványai munkáit adta be, mivel egy ideje az Ipolybalogi Művészeti Alapiskola tanári karát gyarapítja. Megélte, milyen az, amikor a saját tanítványainak szurkol pissenés nélkül. Csak mosolyog, mikor diákjai rajzára teszik le a zsűritagok a voksukat.

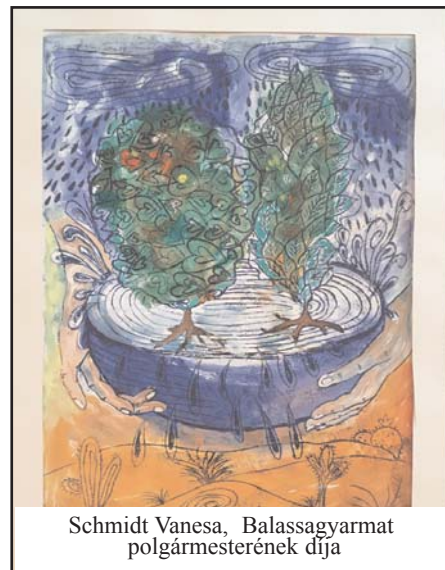
Bevív Alíz, kategória: AI, 3. hely

Utolsó pillanatig a zsűritagok sem tudják kik nyertek, mert csak az alkotást látják, és nem azt, honnan jött és kié. Azokat a diákokat, akik Polgármesteri díjakban vagy egyéb elismerésben részesültek az elmúlt évek során, bizony a művészet felé terelte az élet. Nem egyszer festőművészi, restaurátori, művészettörténeti, grafikusművészi és képzőművészeti pályára léptek, vagy e téren

Kažimír Jessica, kategória: MA, 3. hely

oktatnak (többek közt Antal Gábor, a 2003. évi első helyezett).

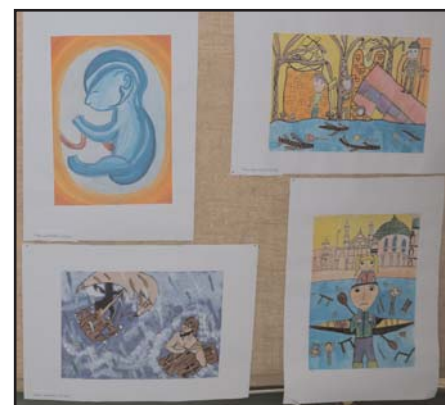

Schmidt Vanesa, Balassagyarmat polgármesterének díja

A közel 30 év alatt nőtt a verseny presztízse, földrajzi kiterjedése. Hisz mi a célja az olyan magas színvonalú verse-

nyeknek, mint a Pueri Fabri? Az, hogy ismeretszerzés, készségfejlesztés, kitartás révén egy olyan kulcsot kapjanak a résztvevők, mellyel a művészetek tárházát nyithatják ki. Ennek a hosszú,

gyümölcsöző és kreatív együttműködésnek eredményét tekinthetik meg november végéig az érdeklődők az Ipolybalogi Ipolyi Arnold Alapiskola tornatermében. A kiállítás majd helyet kap az ipolysági Simonyi Lajos Galéria termeiben is.

Za□ko Veronika

Pályázati felhívás

általános iskolai és gimnáziumi tanulók részére

Az Inámi Önkormányzat és Egyházközség a Pázmaneum Társulással,
a Rákóczi Szövetséggel
és a CSEMADOK-alapszervezettel karöltve

HITVALLÓK

címmel

pályázatot hirdet olyan helytörténeti munka megírására, amely minimum három, maximum hat gépelt oldalnyi terjedelemben dolgozza fel egy-egy településen a II. világháború, illetve az azt követő kommunizmus időszaka alatti egyházüldözés, a meghurcolt papok és lelkészek, illetve más egyházi szolgálatban álló személyek üldöztetésének történetét.

A pályázaton az általános iskolák felső tagozatos tanulói, illetve a gimnáziumi diákok vehetnek részt az alábbi feltételek betartásával.

A beküldött pályamunkának tartalmaznia kell:

1. az adott település legfontosabb adatainak és történetének összefoglalóját
2. az üldözött személy(ek) életrajzát,
3. az üldözés, meghurcolás konkrét eseményeinek leírását
4. a település lakosságának reagálását a történetekre
5. a megtörtént események rövid és hosszú távú következményeit
6. az eseményt megörökítő emlékhely, emléktábla fotóját és keletkezésének körülményeit.
7. **beküldési határidő: 2021. május 20.**
8. beküldési cím:
alzbeta.nagyova@dolinka.org, info@pazmaneum.

A pályamunkák szakmai zsűri által történő kiértékelésére és díjazására az inámi önkormányzat által „A felvidéki meghurcolt katolikus papok, hívek és Mons. Lénár Károly pápai káplán emlékének tiszteletére” kezdeményezett 2021. szeptemberi **kegyeleti megemlékezésen** kerül sor.

Minden pályázó jutalomban részesül. Az első 3 helyezett kiemelt díjazását (50, 100, 150 euró) az inámi önkormányzat, a Pázmaneum Társulás és a Rákóczi Szövetség biztosítja. A legjobb pályamunkákat a Pázmaneum Társulás közös kiadványban is megjelenteti.

Azon településeken, ahol nincs alkalmas felső tagozatos vagy gimnazista diák, aki fel tudná dolgozni az egykori üldöztetés tényeit, kérjük, hogy az egyházközség, a CSEMADOK, illetve az önkormányzat képviselői versenyen kívül küldjék el a megadott címre a falujukban megtörtént események leírt összefoglalóját.

A pályázati felhívást azzal a céllal indítjuk útjára, hogy semmi se merüljön a feledés homályába az elmúlt történelmi események szenvedéseiből, de egyben az adott települések és személyek bátor hitvallásáról is tanuskodó példáiból.

Régi Zsolt, polgármester
Inám Község Önkormányzata
PaedDr. Parák József, Inámi Egyházközség
ThDr. Karaffa János, Pázmaneum Társulás
Bárdos Gyula, a CSEMADOK elnöke
Csáky Csongor, a Rákóczi Szövetség elnöke

A Szövetség a Közös Célokért (SZAKC) társulás tájékoztatja a felvidéki családokat, hogy a Szlovákiában élő magyar nemzetiségű (nem állampolgárságú) szülők 2018 óta folyamatosan kérelmezhetik a magyarországi családtámogatási ellátások közül a Köldökzinór program ellátásait, az egyszerű anyasági támogatást és a fiatalok életkezdési támogatását. A támogatásokkal Magyarország kormánya anyagilag is elismeri azokat a magyar családokat, akik gyermeket vállalnak a világ bármely pontján.

Az anyasági támogatás esetén a kérelem benyújtására a gyermek 6 hónapos koráig van lehetőség. Az anyasági támogatás összege 64 125 forint, pozitív elbírálás esetén ennek megfelelő összegű eurót utalnak az édesanya számlájára.

A fiatalok életkezdési támogatása 42 500 forint, amely a gyermek részére nyitott életkezdési letéti számlán kerül jóváírásra, és minden évben az inflációval megegyező mértékkel kamatozik. A letéti számlán lévő összeget a fiatal a 18. életévének betöltését követően jogosult felvenni.

A kérelmezés elsődleges feltétele, hogy a szülőknek és az újszülött gyermeknek a szomszédos államokban élő magyarokról szóló törvény alapján kiadott Magyar igazolvánnyal (MIG) kell rendelkezniük.

A MIG ügyintézésre a Szövetség a Közös Célokért társulás irodáiban van lehetőség. A társulás munkatársai az ügyfeleket a MIG ügyintézés mellett a Köldökzinór program igénylésének folyamatáról is tájékoztatják.

A Magyar igazolvány kérelmezéséhez szükséges:

- minden kérelemhez standard méretű igazolványkép (32×45 mm), a házilag gyártott fotó nem elfogadható,
- a szülőknek: személyazonossági igazolvány,
- a gyermek születési anyakönyvi kivonatának a fénymásolata,
- Magyar hozzátartozói igazolvány esetén a házassági levél fénymásolata.

Az adatlapok és meghatalmazások kitöltése a magyar külképviseleteken vagy a Szövetség a Közös Célokért területi irodáiban (www.szakc.sk) történik.

Az érdeklődők az irodák elérhetőségeiről és a fogadóórakról a társulás honlapján, a www.szakc.sk oldalon részletes információt kapnak. Javasoljuk az ügyfeleknek az előzetes telefonos egyeztetést a lakóhelyükhöz legközelebbi iroda munkatársával.

A kérelmezők visszajelzése alapján elmondhatjuk, hogy az ügyintézési folyamatot a koronavírus miatti korlátozások bevezetése ugyan hátráltatta, az ügyfelek mégis a támogatások megérkezéséről informálták a SZAKC munkatársait.

A Kopp Mária Intézet tájékoztatása szerint az eddig beérkezett támogatások csaknem kétharmadát a Kárpát-medencében élők vették igénybe, azon belül is 70 százalékuk Erdélyben, 15 százalékuk a Vajdaságban, 9 százalékuk Kárpátalján, 6 százalékuk pedig a Felvidéken.

A bevezetés óta összesen 22 340 külföldi magyar család igényelte az anyasági támogatást, és 19 289-en kérték az életkezdési letéti számla megnyitását gyermekük részére.

A Köldökzinór programról, a külföldön született magyar nemzetiségű gyermekek után járó családtámogatásokról további, részletes információkat a www.csalad.hu oldalon kereshetnek.

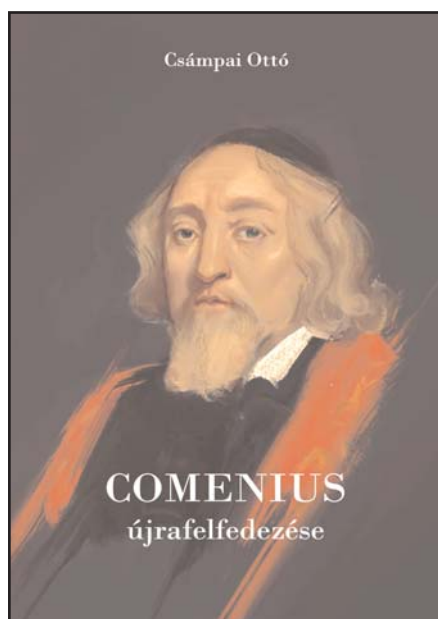
Fontos információ, hogy a SZAKC az ügyintézési folyamatot segíti, az anyasági támogatással kapcsolatos eljárásban a Magyar Államkincstár Központja jár el, és határozatban dönt a kérelemről, majd a döntést követően levélben értesíti a szülőket.

Könyvajánló

Csámpai Ottó:

COMENIUS újrafelfedezése

A Comenius újrafelfedezése című könyv a 350 évvel ezelőtt elhunyt filozófus, reformátor és a nemzetek tanítója emlékének van szentelve. Annak ellenére, hogy a könyv megfelel a tudományosság követelményeinek, népszerű stílusban van megírva, hogy a laikus közönség elvárásait is teljesítse. A könyv címe arra utal, hogy néha megfeledekezünk erről a nagy gondolkodóról, és azért időről időre újra fel kell őt fedezni. A könyv szerzője szubjektív önvallomással kezdi: Comeniusszal még a volt Csehszlovákiában ismerkedett meg, amikor is mint kisiskolás belemélyedt az arcába, amely az iskola osztályának a falán függött. De csak most, sok évtized múltán, és az életútja hosszú kutatása után határozott úgy, hogy önálló könyvet ír róla.

A könyv négy részre van tagolva. Az említett szubjektív önvallomás után az életrajzi rész következik, amely életútjának legfontosabb szakaszait eleveníti fel születésétől kezdve tanulmányain és számkivettsége alatti ténykedésén keresztül egészen haláláig. Mivel ez a rész tömördek adathalmazt tartalmaz, az olvasó részletes információt kap a tudományos és pedagógiai tevékenységéről Európa egyes országaiban, amelyekben annak idején mozgott.

A további rész próbálkozás a filozófiai nézeteinek szintézisére. Ez a rész főleg amiatt fontos, hogy Comenius filozófiai rendszerének a múltban kevesebb figyelmet szenteltek. Annak ellenére, hogy nem írt egyetlenegy nagyobb munkát sem, amelynek a címében ott lenne a

filozófia szó, a könyvnek ez a része a főbb filozófiai gondolatainak összefoglalója. A filozófusokkal szembeni kritikai állásfoglalás mellett az olvasó megismerkedhet az eszmei gazdagságával az ismeretelmélet, a vallásfilozófia, társadalomfilozófia, a háború, béke és politika, ugyanúgy mint a nevelés és művelődés filozófiai kérdéseivel.

Az utolsó rész az „Appendix” címet kapta, mivel olyan kérdéseket taglal, amelyek látszatra ugyan kíválnak a könyv fő keretéből, azonban alkotásának szerves részét képezik. Annak ellenére, hogy a szociológia mint tudomány majdnem kétszáz évvel később született, Comenius szociológiai precizitással elmezte az akkori magyar nemzet erényeit és hiányait, és egyben adalékként szolgál a magyarság sérült lelki alkatának jellemzéséhez. Egy beadvány tartalmáról van szó, amelyet II. Rákóczi György erdélyi fejedelemnek írt „Gentis felicitas”, a Nemzet boldogsága címmel. A könyv szerzője rövid, de kritikus tanulmánnyal kezdi, amely egyfelől pontosítja az eredeti latin iromány eddigi fordításait. Egyben elemzi létrejöttének okait és körülményeit, és amellett értelmezi és magyarázza az egyes cikkelyeit. A tanulmányhoz kapcsolódik az említett beadvány latin szövege és a magyarnyelvű felülvizsgált fordítása.

Főleg a fiatalabb olvasók számára, akik nem rendelkeznek enciklopedikus ismeretekkel, vannak szánya a gazdag megjegyzések az egyes oldalakon, amelyek közelebb hozzák az adott történelmi kort, amelyekben ez a nagy gondolkodó élt és a körülményeket, amelyek között létrehozta az alkotását. Hasonló céllal van írva az ún. Módszertani útmutatás a könyv olvasásához, hogy az olvasó ezt a bonyolult témát nehézségek nélkül és egyben önmegnyugtatóan értse meg.

Véleményem szerint olyan kiadványról van szó, melynek helye lenne minden magyar iskolában, tanítóképzőkben, egyetemen, pedagógusoknál.

A könyv előjegyezhető, ill. elérhető a Csemadok NTV irodáján, ára 20.- €.

Balogh Gábor

ÁLDOTT LÉGY ÉDES ANYANYELVÜNK!

(Folytatás az első oldalról)

Esküszöm - hűségünket talpig és utolsó
szívdobbanásig helytállni kötelező
fogadalmainkért
dacos és megérlelt nemjeinkért
nem, nem soháinkért
hazát istápoló, mentő és újratereítő
igenjeinkért

Testvérem, vérváram - határokat
szűkíteni nem engedő
öleléseidért Munkáctól Pozsonyig,
Csiktől Felsőőrig, Kolozsvártól Kassáig,
bácskai Kossuthfálvától Farkaslakáig
Hazámat szolgálom - fegyverrel,
tudománnyal,

joggal és tollal, lappal és
gyermeknevelő jó szívekkel
állhatóságunkért

Népviselőbe vagy divatcsodákba
öltözött is
gyönyörű barna szemű szépségeidért
és sportolóink világszépségeidért
Ott, ahol zúg az a négy folyó - tájaidnak
tán még

mennyei létünkben is bájos
feledhetetlen szelid vonulataiért
Elég! - ellenállóink, hőseink, mártírjaink
hamis hatalmakkal dacoló protestálásáért
életáldozatukért

Ámen - Istenem - Hozzád hanyatló
utolsó sóhajtásunkért
örökre magyarul álmódó lelkünkért
irodalmunk csodáiért

ezer évünk minden bocsánatáért
Krisztust választó első királyunkért
és az Igazság szenvedélyében
kiolthatatlan, csak megölhető életetekért
idegenben is magyarként
helytálló véreinkért

s égi-földi javainkat nevesítő
gazdagságodért
szavaid több százezres kincstáráért
hont, házat, egyházat
teremtő és koronázó szép erődért

ÁLDOTT LÉGY
ÉDES MAGYAR ANYANYELVÜNK

s mikor már szólni sem tudlak többé
unokáim és jövő őriző véreim
ti magyar szóval öleljétek át egymást
ittthon marasztaló drága szókkal
ahogyan csak anyánk imái
ölelték testünket és lelkünket
ringatták álomba szívünket
honmarasztaló, jövőhonosító
magyar szókat éltessetek
a kibertérben, a világhálón
és egymás szemébe nézve
magyar nyelvünk világhálójával
védve, kerítve, fogva egymáshoz
a Kárpátok alatt minden megszületőt
ÁLDASSÁL JÖVŐNK
EGYETLEN REMÉNYE
ÉDES ANYANYELVÜNK,
ISTEN MAGYAR KEGYELME... ÁMEN

Télelő a kertekben

Fokozatosan rövidülnek a nappalok, egyre hűvösebb az idő. November az őszi utolsó hónapja, és igen, még ilyenkor is bőven van teendők a kertben! Ebben a hónapban örökzöld növényeink szépítik a kerteket, hiszen a kopaszodó növények közül előkerülnek, ilyenkor különösen jó rájuk nézni, és még dolgozunk sincs vele. Sokaknak ez a legmozgalmasabb kert-ápolási hónap, de ne feledjük, hogy a mostani munkával sok időt és energiát takarítunk meg tavasszal.

Mostanra már mindenki betakarította kertjéből a zöldségeket, fontos azonban, hogyan tároljuk, hogy minél tovább kitartsanak. Pince, fűtetlen garázs, veranda, minden hűvös, szellős hely alkalmas az őszi betakarított gyümölcsök tárolására. Fontos, hogy rendszeresen ellenőrizzük a tárolókat, és mielőbb távolítsuk el beteg gyümölcsöket, zöldségeket.

Mit mivel tárolhatunk együtt?

Hagymával kizárólag a fokhagyma fér meg jól, hiszen rendkívül magas aromikus illóolaj-tartalmát átveszi az alma, a körte, de a gyökérzöldségek, a káposztafélék és a tök is, így kölcsönösen oly mértékben lerontják egymás beltartalmi értékét, hogy fogyasztásra alkalmatlanná válnak. Így az a legjobb - amennyiben van rá lehetőségünk -, ha felvisszük a padlásra, hiszen a hagyma még az enyhébb átfagyást is elviseli (hasonlóan a kínai és bimbóskelehez).

A fenti okok miatt tartsuk távol az almától a zellert, a petrezselymet és a krumplit is.

A tök a petrezselyem és a körte kivételével minden más termékkel csak rövid ideig tárolható közvetlen közelségben (pl. burgonya, alma, répa, káposzta, zeller és karalábé).

A zöld paradicsomot is a többi terménytől távol, szárazul függesztjük fel. A burgonya hagymával tolerálja a hosszabb távú együttélést, semmi mással nem.

Az almától és a körtétől is tartsuk távol a gyökérzöldségeket (főleg a sárgarépát) és a káposztát.

A burgonyát legjobb egy fedeles deszkaládában, a fénytől elzárva tárolni a zöldülés és csírázás megakadályozása érdekében.

A céklát 1-3 fokon tároljuk, hogy megelőzzük a káros nitrítok kialakulását.

Fűszernövények vetése

Az orvosi zsálya állandó helyre vetésének optimális ideje október vége-november eleje. Nagy felületek beültetésére, szeglynövénynek alkalmas. Tehetjük köedényekbe, balkonládákba is. Vethetjük a medvehagymát. A csírázáshoz ugyanis hideghatásra van szüksége.

A levendulavetés ideje november első fele. Ha szabadföldbe vetjük a sötét színű, apró magvakat, vetéskor egy kis homokkal összekeverve vessük, mert így egyenletesebben tudjuk a talaj felszínére szórni. A 20-30 cm sortávolságra vetett magvakat vékonyan takarni kell, 0,5 - 1,5 cm vastagon. Finoman földet rostálhatunk a vetésre, vagy gereblyével történő talajráhúzással takarjuk magvetést. Végül tömörítsük a talajfelszín.

Fák ültetése

Ültessük el a gyümölcsfákat és cserjéket még a komoly fagyok előtt! Ültetés után ne öntözzük be őket, de kupacoljuk

fel a talajt a tövüknél, hogy megvédjük a gyökereket a fagytól. Örökzöldeket már ne ültessünk fagyérzékenyséjük miatt. A rózsák számára például az őszi az ideális ültetési idő, még az első talaj menti fagyok előtt.

Ha a cserjék sárgulásnak indulnak, lehajlanak az ágaik, vagy öregedni kezdenek, akkor ideje visszavágni őket. A növény ugyanis ilyenkor visszaszívja nedveit a gyökereibe. Ha nem vágjuk vissza, elhalhat. A lombjukat vesztett ribiszke- és köszmétebokrok vagy a birsbokrok ritkítómetésztés is ilyenkor érdemes megtenni. A sövényeket utoljára ősziel kell visszavágni, hogy megelőzzük a korhadást a nedvesség felgyülemzése esetén. A lehullott faleveleket is el kell távolítani a sövényről azért, hogy elegendő friss levegőhöz és napfényhez jusson télen is, különben korhadásnak indulhat.

Gyuri bácsi tanácsa az őszi permetezésről

A lemosó permetezés a vegyi növényvédelem alapja! Elvégezhető ősziel, lombhullás után vagy a tél végén, rügyfakadás előtt.

A lemosópermetezést bőséges permetlével úgy kell elvégezni, hogy a fa vagy cserje minden eldugott zegzugába eljusson a permetlé. Erre a célra alkalmas a bordói lé, a bordói por, a mézskénl és az egyéb kénkészítmények, valamint a réz- és kéntartalmú gombaölő szerek.

Nem elegendő, ha csak a gyümölcsfákat permetezzük meg, hanem kezeljük le a gyümölcsstermő cserjéket (ribiszke, köszméte, málna, szeder, josta), továbbá a szőlőtőkét és a lombhullató díszfákat és díszcserjéket is. Meg kell továbbá permetezni minden építményt, amely faanyagból készült (szerszámkamra, faskamra, fakerítés, fakapu, faoszlopok, levágott venyige és nyesedék stb.).

Aki a lemosó permetezést idejében és gondosan elvégzi, annak sokkal kevesebb gondja lesz tavasszal, nyáron a kártevők és a kórokozók elleni küzdelemmel, mint azoknak, akik ezt a védekezési lehetőséget elhanyagolják.

-ber-

Új utcaneveket kereshetnek

Olvastam egyik közösségi oldalunk híradásai között, hogy Szlovákiában a jövőben tilos lesz utcákat vagy köztérket elnevezni az egykori kommunista, fasiszta és náci rendszerek képviselőiről. Ugyancsak tilos lesz ezen rendszerek jelképeinek használata az emlékműveken és emléktáblákon. Erről november elején döntött a parlament.

Arról nem szólt a híradás, hogy mi legyen azokkal utcanevekkel, amelyek mindmáig egykori kommunista vezetők nevét viselik. Szeretném hinni, magától értetődő, hogy ezekre is vonatkozik a honatyák döntése. Így hát utcanevcsere készülhetnek járásunk azon vegyeslakta településein is, ahol bizony Gottwald, sőt Lenin nevét viselő utcával is találkozni, vagy a kommunisták 1948-as hatalomra jutására emlékeztető Februári győzelem utca is megtalálható az egyik település utcaneveinek jegyzékében.

(B.Gy.)

Balga Gabriella kitüntetése

Az elmúlt hónapban állami kitüntetések és egészségügyi díjakat adott át Kásler Miklós. Az emberi erőforrások minisztere és Latorcai Csaba, a tárca közigazgatási államtitkára Budapesten. A díjazottak között volt a nagykürtösi születésű Balga Gabriella, az Operaház magánéneke

olvashattuk Pásztor Péter tudósítását a Felvidék.ma hírportálon.

„Az eseményen többek között a Magyar Érdemkereszt középkeresztjét, a Magyar Érdemrend tisztikeresztjét, a Magyar Érdemrend lovagkeresztjét, a Magyar Arany Érdemkeresztet s a Magyar Ezüst Érdemkeresztet adományozták“ - derült ki a tudósításból.

Balga Gabriella a Magyar Ezüst Érdemkereszt kitüntetettje lett. Mint a Felvidék.ma megkeresésére elmondta: „A Magyar Ezüst Érdemkeresztet a lírai koloratúr mezzoszoprán szerepekben nyújtott kiemelkedő alakításaim és példamutató művészi munkám elismeréseként adományozták nekem.“

Azt már mi tesszük a híradáshoz, hogy Balga Gabriellára méltán lehet büszke egykori tanítványára, a csábi iskola magyar tagozata, ahol alapiskolai tanulmányait végezte.

Szerkesztőségünk nevében gratulálunk a magas kitüntetéshez, és további sikereket kívánunk művészi pályáján a szükebb pátriánkból származó Balga Gabriellának!

BGY

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

„Midőn a roncsolt anyagon
Diadalmas lelked megállt;
S megnézve bátran a halált,
Hittel, reménnyel gazdagon
Indult nem földi úton,
Egy volt közös, szent vigaszunk
A LÉLEK ÉL: találkozunk.“

(Arany János)

**Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik
2020. október 6-án elkísérték utolsó útjára az inámi
temetőbe drága halottunkat,**

CSÁKY VALÉRIÁT,

**aki hosszú súlyos betegség után 63 éves korában
adta át lelkét Teremtőjének.**

Köszönjük a sok-sok koszorút, virágot és a vigasztaló szavakat, amelyekkel igyekeztek enyhíteni mély fájdalmukat és mérhetetlen veszteségünket.

Özvegy édesanyja, férje, Ferenc,
gyermekai, Szabolcs és Zoltán, unokája, Kristóf,
bátyja, Gyula és az egész rokonság.

Régi nóta,

híres nóta

Járásunkban az idén 21. alkalommal rendeztük meg a magyarnóta-énekesek országos versenyét Őszirózsa címmel. Úgy gondoltuk, hogy a magyar nóta népszerűsítését havi-lapunkban is vállaljuk azzal, hogy minden számunkban leköz-lünk majd egy-két nótát, melyek közt lesznek örökzöldek, népszerűek, de kevésbé ismertek vagy ismeretlenek is. Akik ismerik majd a közreadott nótákat, azok énekeljék vagy dalolják, akik nem, azok igyekezzenek ezt másoktól meg-tanulni és eldalolni.

Ott születtem, nevelkedtem, ahol mindig szépen szól a nóta,
Gyönyörű a naplemente, szőlőhegyek bámulnak a tóra.

Ott, ahol az édesanyám a két szememre mesével szőtt álmot,
Ott szőttem egy szöke asszony dús hajába kék színű virágot.

Színes álmok csalogatnak, mesélgetnek, kábítottak engem,
Bánat kísért a nagy úton, könyörtelen volt hozzám az élet.

/:Mikor anyám hangja szólít,
mindszent napján mindig hazatérek,
S megállok egy sírkeresztnél,
hol a gyertyák lassan csonkig égnek.:/

Ne gondold, hogy az a tavasz, amikor a rózsa nyit az ágon,
Fű, fa, virág újra zöldül, dalos madár csicsereg a fákon,
Ne gondold, hogy az akácfa csak tavasszal bontogatja szirmát.
Az a tavasz, amikor a szív a szívnek megtalálja titkát.

Amikor egy ablak alatt elsétálgatsz isten tudja hányszor,
Amikor a kéz a kezét lopva, titkon megtalálja százszor,
Amikor a rét virágát valakinek letépnéd egy szálig,
Az a tavasz, amikor egy asszony neve imádsággá válik.

Nem tagadtam sohasem, / Hogy én a bort szeretem,
Ne gondoljon ezért rólam rosszat senki,
Mert ki a bort szereti, azt a bánat kerüli,
Babáját is szívesebben öleli.

Ezért hát: péntek este pénzt teszek a zsebembe,
A nótámat húzatom a fülembé,
Nem kell nekem kocsi, ló, / Gyalog iszom az a jó,
Amíg csak nem süt a nap szemembe.

Házasodni akarok, / De csak olyat akarok,
Aki szintén szereti a bort kóstolni,
Ki nem pöröl, nem vitáz, sokat nem is magyaráz,
Szereti a szép nótákat dalolni.

Ezért hát: szombat este pénzt teszünk a zsebünkbe,
A nótánkat húzatjuk a fülünkbe,
Nem kell nekünk kocsi, ló, / Gyalog iszunk az a jó,
Amíg csak nem süt a nap a szemünkbe.

Világmeretű szentségimádás Krisztus Király főünnepének előestéjén

November 21-én, Krisztus Király főünnepének előestéjén ismét közös, világmeretű szentségimádást tartunk. A jelenlegi járványügyi helyzetben, ott, ahol nincs lehetőség összegyűlni templomainkban, otthonainkból is bekapcsolódhatunk személyes imáinkkal. Vegyünk részt ezen a közös imádságon minél többen, imádkozunk egymásért, kapcsolódjunk be egyházközségünkkel, közösségeinkkel, családjainkkal együtt! Legyen ez a világmeretű szentségimádás az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusra való készületünk következő állomása, s éljük át újra Isten megújító szeretetét!

Jézus, a világmindenség Királya azt mondja: Vegyétek birtokba a nektek készített országot, mert ennem és innom adtatok, felruháztatok, befogadtatok, meglátogattatok... Azt ígéri, hogy akik jót tesznek másokkal, azok elnyerik jutalmukat az Ő országában.

A 2021 szeptemberében tartandó 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusra készülve a tetteinkkel szeretnénk kimutatni hitünket a világ felé. Ehhez viszont Jézustól kapunk erőt. Őt imádjuk az Oltári-szentségben, de hozzá imádkozunk otthonunk csendjében is.

Tegyük ezt most hetedik alkalommal ismét közösen egy óra szentségimádásban, vagy otthon végzett imával november 21-én, Krisztus Király ünnepének előestéjén a világ ezernyi pontján.

Csatlakozz hozzánk a corpusdomini.iec2020.hu oldalon!

A Csemadok Nagykürtösi Területi Választmányának Facebook-profilja: <https://www.facebook.com/csemadokNTV/>
A Csemadok honlapja: www.csemadok-hu.eu; A Szlovákiai Magyar Művelődési Intézet honlapja: csemadok.sk/intezet

KULT MINOR E lapszám megjelenését a Bethlen Gábor Alap és a Kisebbségi Kulturális Alap - SZK támogatta.

KÜRTÖS Közéleti havilap. Kiadja a Csemadok Nagykürtösi Területi Választmánya. A kiadásért felel Balogh Gábor, a CSNTV elnöke, telefon: 0907/84 22 67. Főszerkesztő Bodzsár Gyula, telefon: 0918/19 63 37. Szerkesztők: Hrubík Béla, Balogh Gábor. Műszaki szerkesztő: Kliment Éva. Korrektúra: Németh Ágota. Levélcím: 991 28 Vinica, Nekyjská 397/27. E-mail: csemadokntv@gmail.com. Telefon: 0907/85 62 96. Nyilvántartási szám: EV 1419/08. ISSN 1336-3972. IČO 00 419 621. Nyomda: Csemadok OV Velký Krtfš. Terjeszti: a Csemadok Nagykürtösi Területi Választmánya. Ára 0,50 EUR. Megjelenik 800 példányszámban. A szerkesztőség álláspontja nem minden esetben azonos az újságban közöltekkel. A kéziratok szerkesztésének, esetleges rövidítésének jogát fenntartjuk. A hirdetések tartalmáért és nyelvhelyességéért felelősséget nem vállalunk.